

V vrsti „Levné illustrované knihovny“, ki izhaja v založbi Ed. Beauforta v Pragi, je izšel H. Sienkiewicza roman *Potop*. V knjižnici „Přítel Domoviny“, istega založnika, so bili uvrščeni letos romani: *Car a hetman*, zgodovinski roman D. L. Mordovceva. Iz ruskega prevel Jan Vagner. Obsega tri snopiče po 32 h. Snopiči 4., 5. in 6. obsegajo zgodovinski roman Karola Herloša z naslovom *Černohorci*. Ta zanimivi roman priporoča češka kritika vsem onim, ki se hočejo seznaniti podrobno z življenjem hrabrih Črnogorcev. V šestem snopiču je še pridejana krajša pripovedka Simona Matavulja z naslovom: *Dr. Vyklaus* (Svrzimantia), v prevodu Jar. Kocha. 7. snopič z naslovom *Bez matek a bez otců* obsega ganljive opise iz življenja otrok, izročeni v odgojo praški najdenišnici. Pisatelj je Rudolf Jaroslav Kronbauer. 8. snopič pa obsega začetek prevoda znanega romana Jos. Jurčiča „Cvet in Sad“ in sicer z naslovom *V rozkvětu života*. Prevod je oskrbel Josef Pavlík. Poslednje delo priporočamo zlasti vsem onim, ki se hočejo češčine učiti, ker prevod lahko primerjajo z izvirnikom. *i + a.*

Poljska književnost.

Družba poljskih pisateljev in učencakov v Varšavi, Lvovu in Krakovu pripravlja za tisk obširen zgodovinsko-statistično-zemljepisni opis krajin in dežel, spadajočih svoje dni v sestavo bivšega kraljestva poljskega. Delo bo obsegalo šest zvezkov: I. Privislavski kraj, II. severo-zahodni kraj, III. jugo-zahodni kraj, IV. Galicija vzhodna i zahodna, V. Poznansko, VI. zvezek pa bo obsegal dopolnila. Delo bo opremljeno z zemljevidi, črteži, s slikami krajin in s portreti odličnih mož. Prvi trije zvezki izidejo vsi ob enem v začetku prihodnjega leta, ker je večina gradiva že nabrana. Tiskalo se bo delo v Varšavi. Ostali trije zvezki pa izidejo koncem l. 1901. Dasi je nekdanja Poljska razkosana, vendar si tako vsaj duševno narod hrani svoje jedinstvo.

Sloveči še mladi pesnik Kazimierz Przerwa-Tetmajer je izdal že četrti zvezek svojih pesmij z naslovom *Poesye*. Dalje imamo od njega delo *Otschłań* (propast). Fantazija psihologiczna. Dobiva se oboje pri Gebethneru in Społki v Krakovu.

V Varšavi izhajajo pod naslovom *Wybor pism* zbrani spisi Zygmunta Kaczkowskega. Šesti zvezek obsega povest „Starosta Hołobucki“ (s pisateljevo sliko); sedmi zvezek pa povest „Grob Nieczui“. Prvi šteje 219, drugi 293 str.

V Krakovu je izšla v veliki obliki (v 4°) *Księga słotych myśli, zdań i maksym*, z različnih žrdeč zbral według treści v alfabetycznym porządku

ułożył zebrał i wydał w dwóch tomach ks. S. J. Str. 621 + 629.

V Varšavi je izšlo obširno delo, broječe 581 stranij v 4° z naslovom *W naszym sprawach*. Napisali St. Bukowiecki, Wład. Grabski, Zdz. Korsak, Ant. Potocki, Jerzy Ryx, Jul. Waliszewski in Henryk Radziszewski. V Benetkah pa se tiska pod uredništvom Michała Rollega znamenito delo: *Włochy*. Obsegalo bo 2000 reprodukcij laških razgledov, tipov in drugih umetniških del. Izšla sta že prvi in drugi snopič.

Zygmund Gloger je jel izdajati v Varšavi *Ilustrowaną Encyklopedyą Staropolską*. Izšla sta I. in II. snopič v obliki velike osmerke. Cena jednega snopiča 85 kop. Vse delo bo obsegalo dvanajst snopičev in stalo po naročilni poti 10 rubljev. Ravno tam sta tudi izšla prvi in drugi snopič dela *Pomniki Krakowa* Maksymiliana i Stanisława Cerchów. S tekstem dra Feliksa Kopery. Vsega dela bo 40 snopičev ter bo razdeljeno na tri zvezke. Jeden snopič stane 2 rublja.

Pisateljica A. Bardzka je izdala v Varšavi povest iz sedanjega časa z naslovom *Utopista*. Obsega 263 str. v 8°. Tam je tudi zagledal beli dan *Syn rzemieślnika*. Szkic powieściowy. Napisal Adam K . . . Šteje 391 str. v 8°.

V zbirki „Dodatek do Gazety Polskiej“ je izšla v dveh zvezkih povest Klemensa Junosza z naslovom *Czarne błoto* (Pajaki wiejskie). Str. 178 + 158. Tu je zagledala beli dan povest *W dolinie łąz* pseudonima „Aspiro“. Str. 156 + 160. Najnovejše delo pa je *Drva lata dziejów naszym* Karola Szajnochy v dveh zvezkih, 320 str.

V „Biblioteki dzieł nyborowych“ je izšlo: *Zmartwychwstanie*, povieść L. N. Tolstoja, trije zvezki 176 + 163 + 207 str.; dalje *Galaska dzikiej oliwy*. Cztery odcyty o pracy, handlu, wojnie i przyszłości Angellii Johna Ruszkina, przełożył Wojciech Szukiewicz; *Moja druga młodość*, z niewydanych pamiętnikow Szymona Konopackiego (1816—1826); — *Szlakiem wychodźców*. Wspomnienia z podróży po Brazylii dra Józefa Siemiradzkiego, s przedmową Jul Ochowicza i. dr.

V založbi Karola Miarke v Mikołowem je izšlo v 18 snopičih delo *Zakazane drogi*. Podroże i przygody w Tybecie, przez H. S. Landora. Knjiga obsega nad 150 slik ter velja 5 rubljev.

Marljivi potopisec Stanisław Bełza je napisal in izdal v Varšavi v založbi Gebethnera in Wolffa delo *Listy ze Sycylii*. Lanskega leta je izdal isti pisatelj ravno tam knjigo *Nad brzegami Bosny i Narenty*, v kateri je hvalil na vse pretege sedanje odnošaje v Bosni i Hercegovini, s čimer pa kritikom slovanskih listov ni posebno ustregel. V popisu odnošajev Sicilije mu pač ni bilo treba biti pristranskemu. *i + a.*

Dobri kralj! Podložnike lovi,
— mnogo ladij so že napolnili —
jih prodaja kruti sužnosti.
Bore kralji! Vsi bodo vtonili.

Semkaj vsi, azijski sultan vpije:
skopljenci, vezirji in žené!
Da valovom jeza se razbije,
vaša trupla naj jo zajezé.
In v serailu, kjer parfum diši,
kjer čuvaji radi bi vbegnili.
Puši, zeva; „glave proč!“ velí.
Bore kralji! Vsi bodo vtonili.

In v Evropi, kjer potop vskipeva,
iščejo si skupne pomoči.
„Bog nas sodí“, jim zastonj odmeva,
Bog jim pravi: Plavajte samí.

Vali vse te vzvišence požró,
préstoli se bodo jim razbili,
kron zlato v denar jim prekujó.
Bore kralji! Vsi bodo vtonili.

Kje so, prerok, ocean, viharji!
Narodi smo, ki nas glad drví.
Česa treba je, zdaj vemo, s carji,
za nas brez koristi, brez moči.
Bog jim naše vale bo poslal,
saj so dolgo zapeljani bili.
Pa zasije nebes; vtihne val.
Bore kralji! Vsi bodo vtonili!

Poudarjamo, da sta ti dve poslednji pesmi
zloženi neposredno pred revolucijo l. 1848.
Imeli sta mnogo vpliva. (Dalje.)

Književnost.

Hrvaška književnost.

Knjige „Matica Hrvatske“ za l. 1900.

Vjenceslav Novak. *Posljednji Stipančići*. *Povijest jedne patricijske obitelji*. Zabavne književnice „Matica Hrvatske“ svezak 224-226. 8°. Str. 254. Ciena 75 novčičev. — Udom „Matica Hrvatske“ že dobro znani pripovedovalec slika v pričujoči povesti življenje in značaj senjske premožne in vzgledne obitelji Stipančićev. Dejanje se vrši v tisti dobi, ko so Senjani silno mrzili vojaško upravo (oblast) v prvi polovici pretečenega stoletja. Stipančić, zadnji potomec iz bogate stare senjske patricijske družine, hotel je biti povsod prvi, imel se je za velikega učenjaka in aristokrata, dasi to nikakor ni bil, vključ velikemu imetju. Bil je zelo ošaben in prevzetan do svojih rojakov. Največje upanje pa je stavil na svojega nadepolnega sina Jurja, kateri naj bi nekoč proslavil njegov rod z visoko častjo in dostojanstvom, medtem ko je popolnoma preziral odgojo svoje hčerke. Mimogrede se je vtikal v politiko, s katero je hotel svojemu sinu pridobiti slavno bodočnost. Končnega propada in sramote svoje hiše ni doživel, dasi ga je mogel slutiti, ker ga je preje rešila smrt. Po njegovi smrti si je prilastil njegov ničvredni sin, izdajalec svojega naroda, še zadnji ostanek premoženja, tako, da je nekdanj bogatega in ošabnega Stipančića žena prišla na večer svojega življenja na beraško palico; hišo pa nekdanj slavni in ugledni senjski patricijev je kupil neki mlad — čevljar. Torej nam kaže ta povest zopet resnico pregovora: „Kdor se povišuje, bo ponižan.“

Vrh tega se pisatelj tudi dotakne politiškega probujenja Senjanov po kanoniku župniku Filipu

pl. Vukasoviću iz narodnega spanja; ravno v tej dobi sta delovala tudi Janko grof Drašković in dr. Gaj. Knjiga je pisana v lepem, priprostem jeziku, da se lahko čita in razume. O. B. Šalamun.

Pro Charitate. Strenna agli Orfanelli di Betlemme. Str. 43. Cena 50 f. — Lektor talijanskega jezika na Zagrebškem vseučilišču Alojzij Manzoni, izdal je to brošurico, v kateri je priobčil v hrvaškem in talijanskem jeziku več razprav in književnih ocen. Na prvem mestu je prevod lepega premišljevanja znanega Capecelatra: „Božić“, potem sledé razprave: „Il Padre Ermano Cohen“, „I fratelli Ratisbonne“, „Francesco Hettinger“, „Augusto Conti“, „Kardinal Augustin Bausa“ itd. Na koncu je pa nežna pesemca Julija Carcana „Angele Dei“, katero je uglasbila izdajateljeva sestra Ida Manzoni. Zelo pripravno in v dobrem duhu napisano knjižico radi priporočamo. Janko Barlè.

Poljska književnost.

Za Svetozar Hurbanom-Vajanským najplodovitejši slovaški novelist je Matija Bencur, ki je splošno znan pod imenom Martin Kukučín. Kakovost njegovih pripovedk in novel izpričuje nam ravnokar izdani prevod nekaterih v poljskem jeziku, ki je izšel kot 136. zvezek „Biblioteke dzieł wyborowych“ z naslovom: Marcin Kukuczyn (Maciej Bencur) *Obrázky i nowelle*, w przekładzie Romana Zawilińskiego. Varšava 1900. Str. 172, cena 25 kop. Knjiga obsega pet novel in sicer: „Nesprebujen“, „Vaški roman“, „Senca in luč“, „V šolo“ ter „Visi-

tacio canonica". Prevoditelj, prof. Zawiliński, je izdal že lani delo *Słowacy, ich życie i literatura*, o katerem smo tudi mi poročali v „Dom in svetu“ (1899, str. 671).

Druga v tej zbirki izdana knjiga obsega dve povesti Karoline Svetle. Njen naslov je: *Z naszych zwalk i bojów. Ocsarowana*. Prevod je oskrbela Marya Czeslaw. Str. 160. Da takšni prevodi zblizanje slovanskih plemen zelo pospešujejo, ne more nihče zanikati, radi česar jih pozdravljamo z veseljem.

O. Jan Beyzym T. J. i tredowaci na Madagaskarze je naslov knjigi, ki je zagledala ravnokar v Krakovu beli dan. Obsega popis delovanja jezuita Beyzyma med gobovimi na otoku Madagaskaru. Tekst pojasnjujejo številne slike. Obsega sto strani v 4° ter velja samo 25 kopejk (60 h).

Zygmund Gloger je izdal ravno tam knjigo: *Geografia historyczna dawnej Polski* z dodaniem mapy Rzeczypospolitej I. Babireckega. V tekstu je uvrščenih 64 autentičnih slik. Str. 387 v osmerki. Cena ni označena.

V Varšavi v založbi „Przeglądu Katolickiego“ je izšlo drobno delce z naslovom: *Dwie szawienne nauki dla ludu przeciw wychodźtwu za granicę sa chlebem*, spisal L. J a r o s i ń s k i. Str. 34, cena samo 10 kop. Takšno delo, prepričevalno napisano, ne bi škodovalo tudi nam Slovencem.

Ondukaj je dalje izšlo delo: Julian Klaczko *Rzym i odrodzenie. Szkice. Juliusa II.* Preložila Antonija Morzkowska. Šteje 415 str. v 8°. Cena 2 r. 80 kop.

V Varšavi je zagledala beli dan: *Mapa Królestwa Polskiego* na podstawie najnowszych źródel wydana nakładem J. M. Bazewicza. $\frac{1}{500.000}$ czyli w calu angielskim 12 wiorst. Cena 2 r. 50 kop.

Ravno tam je izšlo delce: *Klechdy, czyli baśnie ludu polskiego na Śląsku* ze zbiorów Widziału Literackiego w Gostiniu. Str. 82 v 8°, cena 20 kop. Knjižica obsega nekoliko pristnega „narodnega blaga“ iz Šlezije, in jo radi zanimivosti priporočamo tudi Slovencem.

Kot dodatek k „Gazety Polskiej“ so izšli: Klemensa Janosza *Pająki* (pajki). Obrazek z życia warszawskiego. Str. 183. — Henryk Rzewuski: *Pamiętki starego szlachcica litewskiego*, dva dela, str. 318. — Berta pl. Suttner: *Highlife* v prevodu Neufeldowne, dva dela 154 + 158 str. i. dr.

(i + a.)

Ruska književnost.

V Petrogradu je izšlo že tretje izdanje dela S. V. Maksimova z naslovom *Sibir i katorga*. Delo je razdeljeno na tri dele ter velja 1 r. 75 kop.

Ravnokar je zapustilo tiskarno obširno in zanimivo delo A. V. Obručeva: *Centralnaja Azija, severnyj Kitaj i Nan-Šan*. Otčet o putesestviji, severšennom po poručenuju Imp. Rusk. Geogr. Obščestva v 1892—94 gg. I. zvezek. Dnevnik iz potovanja po vshodnji Mongoliji in pokrajinah Čži-li, Šan-si, Šen-si in Gan-su, Ordosa, Alašanja in vshodnjega Nan-Šanja (z 8 zemljevidi, 39 fotografijami in 112 slikami v tekstu). Cena 10 r.

Profesor E. V. Timonov je izdal v Petrogradu delo: *Očerki glavnějših vodnyh putej Priamurskago kraja* (Cena 3 r.). F. P. Unterberger pa delo: *Primorskaja oblast 1856—1898 gg.* Poslednje je opremljeno z dvema zemljevidoma, 12 tablicami in 15 slikami. Cena takisto 3 rublje.

Izšla je tudi *Kratkaja fonetika i morfologija češkago jazyka* Romana Brandta. To za Ruse zelo zanimivo delo stane samo 60 kop.

V Petrogradu je izšel IV. zvezek *Sobraných sočinenij* A. D. Gradovskega. Cena 4 r., po naročilni poti za vseh 8 zvezkov pa 15 r.

V. Zelinskij je izdal že drugi snopič *Sobranija kritičeskich materijalov dlja izučenia proizvedenij I. S. Turgeněva*. Cena samo 1 r.

V Petrogradu je izšlo troje zvezkov *Stihotvorenij* in sicer: „Stihotvorenija 1879—1885 g.“, tretji natisk; „Novyja stihotvorenija 1886—1888 g.“, drugi natisk, in „Tretij sbornik stihotvorenij 1889—1899“. Cena 4 r. 50 kop.

Dalje je izšel pod naslovom *Vik 1798—1898*. zbornik najboljših maloruskih 50 pesnikov s portreti. To obširno in velezanimivo delo velja samo 2 rublja.

V Moskvi je izšlo *Roskošnoje iljustrovannoje izdanije sočinenij Lermontova* v jednom obsežnem zvezku z mnogimi in prekrasnimi slikami. To delo je moči dobiti tudi v Lvovu ter velja vezano 20 kron.

Ravno tam je izšel obširen zvezek *Poesij Ševčenka* v prevodu iz maloruskega narečja na velikoruski literarni jezik s sliko pesnikovo. Obsega med drugimi tudi dramo „Nazar Stodolja“ ter obširen životopis. Cena 1 r. 50 kop. Tudi to delo se dobiva v Lvovu.

V Lvovu je izšla v krasni obliki z zalimi slikami krasna povest Nikolaja B. Gogolja *Taras Buljba*, katero je priobčil „Letopis Matice Slovenske“ 1872—73 l. v slovenskem prevodu. Za one, ki se hočejo seznaniti z ruskim originalom, je sedaj ugodna prilika, nabaviti si dotičnega za nizko ceno. Dobiva se pri uredništvu „Russkoga Slova“ ter velja 80 h.

Izšla so v drugem natisku *Sočinenija* F. I. Samarina. Tom. I. Statji raznorodnago sodržanija i po poljskomu voprosu. Cena 1 r. 75 kop — Dalje so izšla *Neisdanija pisma k gospože Biardo i jego*